

Stan środowiska w Europie nie jest dobry: najważniejsze wyzwania to zagrożenia dla przyrody i skutki zmian klimatu

Poczyniono znaczne postępy w ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń powietrza, ale ogólny stan środowiska w Europie nie jest dobry, zwłaszcza stan przyrody, która nadal boryka się z degradacją, nadmierną eksploatacją i utratą różnorodności biologicznej. Pilnym wyzwaniem są również skutki coraz szybciej postępujących zmian klimatu, jak wynika z opublikowanego dziś najbardziej kompleksowego raportu Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) o stanie środowiska. Trendy zmian w środowisku są niepokojące i stanowią poważne zagrożenie dla rozwoju gospodarczego, bezpieczeństwa oraz jakości życia w Europie.

W raporcie podkreślono, że zmiany klimatu i degradacja środowiska przyrodniczego są bezpośrednim zagrożeniem dla konkurencyjności Europy, która zależy od zasobów naturalnych. Dodano, że osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. zależy również od lepszego i odpowiedzialnego zarządzania gruntami, wodą i innymi zasobami. Ochrona zasobów naturalnych, łagodzenie zmian klimatu i przystosowanie się do nich oraz ograniczanie zanieczyszczenia będą wzmacniać odporność kluczowych funkcji społecznych zależnych od przyrody, takich jak: bezpieczeństwo żywnościowe, dostęp do wody pitnej i ochrona przeciwpowodziowa.

W raporcie zaapelowano o szybsze wdrażanie strategii politycznych i długoterminowych działań sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi, które już uzgodniono w ramach Europejskiego Zielonego Ładu. Takie działania są zgodne z priorytetami przedstawionego przez Komisję Europejską Kompasów konkurencyjności w zakresie innowacji, dekarbonizacji i bezpieczeństwa.

[Raport „Środowisko Europy 2025”](#) to najbardziej kompleksowa analiza obecnego stanu środowiska, klimatu i zrównoważonego rozwoju kontynentu oraz perspektyw w tym obszarze, oparta na danych z 38 państw. W raporcie podkreślono, że Unia Europejska jest światowym liderem w działaniach na rzecz klimatu: zmniejszyła emisje gazów cieplarnianych i zużycie paliw kopalnych, a jednocześnie podwoiła udział energii ze źródeł odnawialnych od 2005 r. W ciągu ostatnich 10–15 lat poczyniono również znaczne postępy, jeżeli chodzi o poprawę jakości powietrza i efektywnego gospodarowania zasobami oraz zwiększenie recyklingu odpadów. Postępy w odniesieniu do szeregu czynników umożliwiających zrównoważony rozwój – takich jak innowacje, „zielone miejsca pracy” i zrównoważone finanse – również dają powody do nadziei.

Wiceprzewodnicząca wykonawcza do spraw czystej, sprawiedliwej i konkurencyjnej transformacji **Teresa Ribera** powiedziała: „Raport ten dobitnie przypomina, że Europa musi utrzymać obrany kurs, a nawet przyspieszyć realizację naszych ambicji klimatycznych i środowiskowych. Niedawne ekstremalne zdarzenia pogodowe pokazują, jak kruche stają się dobrobyt i bezpieczeństwo, gdy przyroda ulega degradacji, a oddziaływanie zmian klimatu narasta. Opóźnienie lub odroczenie osiągnięcia celów klimatycznych może jedynie zwiększyć koszty, pogłębić nierówności i osłabić naszą odporność na zagrożenia związane ze zmianami klimatu. Ochrona przyrody nie jest kosztem. To inwestycja w konkurencyjność, odporność i dobrą jakość życia naszych obywateli. Dzięki zwiększeniu skali działań już teraz możemy zbudować czystsza, sprawiedliwszą i odporniejszą Europę dla przyszłych pokoleń”.

Komisarz do spraw środowiska, odporności wodnej i konkurencyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym **Jessika Roswall** zaznaczyła: „Chociaż poczyniono postępy, stan naszego środowiska stanowi wyraźny sygnał do podjęcia działań w celu dalszej redukcji zanieczyszczeń, odbudowy zasobów przyrodniczych i ochrony różnorodności biologicznej. Musimy na nowo przemyśleć związek między środowiskiem a gospodarką i postrzegać ochronę przyrody jako inwestycję, a nie koszt. Dobry stan środowiska przyrodniczego jest podstawą zdrowego społeczeństwa, konkurencyjnej gospodarki i odpornego świata, dlatego też UE jest zdecydowana utrzymać kierunek swoich zobowiązań środowiskowych”.

Komisarz do spraw klimatu, neutralności emisyjnej i czystego wzrostu **Wopke Hoekstra** stwierdził: „Raport ten potwierdza pilną potrzebę utrzymania przez UE silnych ambicji klimatycznych. Jako najszybciej ocieplający się kontynent Europa bezpośrednio doświadczyła niszczycielskiego wpływu zmian klimatu – ostatnio w postaci poważnych pożarów lasów, które miały miejsce latem. Koszty zaniechania działań są ogromne, a zmiany klimatu stanowią bezpośrednie zagrożenie dla naszej konkurencyjności. Utrzymanie kursu jest niezbędne dla ochrony naszej gospodarki”.

Dyrektor wykonawcza EEA **Leena Ylä-Mononen** podsumowała: „Nie możemy sobie pozwolić na obniżenie ambicji w zakresie klimatu, środowiska i zrównoważonego rozwoju. Nasz raport o stanie środowiska, opracowany wspólnie z 38 państwami,

jasno przedstawia wiedzę naukową i pokazuje, dlaczego musimy działać. W Unii Europejskiej dysponujemy strategiami politycznymi, narzędziami i wiedzą oraz dziesiątkami lat doświadczenia we współpracy na rzecz osiągnięcia naszych celów zrównoważonego rozwoju. To, co robimy dziś, będzie miało wpływ na naszą przyszłość”.

Przed nami złożone wyzwania

Różnorodność biologiczna w ekosystemach lądowych, słodkowodnych i morskich w Europie maleje z powodu utrzymującej się presji wynikającej z wadliwych wzorców produkcji i konsumpcji, przejawiających się przede wszystkim w systemie żywnościowym. Jak wskazano w raporcie, w przyszłości należy spodziewać się dalszego pogorszenia stanu różnorodności biologicznej i ekosystemów w Europie, a uzgodnione cele polityczne prawdopodobnie nie zostaną osiągnięte do 2030 r.

Podobnie pod silną presją znajdują się europejskie zasoby wodne, a deficytu wody doświadcza jedna trzecia ludności i terytorium Europy. Utrzymanie dobrego stanu ekosystemów wodnych, ochrona wododziałów i dbanie o odtwarzanie zasobów wód podziemnych mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia przyszłej odporności wodnej Europy, jak wspomniano w raporcie.

Jeśli chodzi o zmiany klimatu, Europa jest najszybciej ocieplającym się kontynentem na naszej planecie. Klimat zmienia się w zatrważającym tempie, co zagraża bezpieczeństwu, zdrowiu publicznemu, ekosystemom, infrastrukturze i gospodarce. Rosnąca częstotliwość i skala klęsk związanych z klimatem, a także świadomość, że klimat będzie się nadal zmieniał nawet pomimo ambitnych działań UE na rzecz łagodzenia tych zmian, uwypuklają pilną potrzebę dostosowania europejskiego społeczeństwa i gospodarki, przy jednoczesnym dopilnowaniu, aby nikt nie został pominięty.

Jak stanowi raport, te najważniejsze wyzwania wymagają ponownego przemyślenia powiązań między naszą gospodarką a przyrodą, powierzchnią ziemi, wodą i innymi zasobami naturalnymi. Tylko odbudowa środowiska naturalnego w Europie umożliwi utrzymanie konkurencyjnej gospodarki i dobrej jakości życia obywateli Unii.

Zwiększanie skali i zasięgu działań

Jak stwierdzono w raporcie, pilnie potrzebna jest transformacja systemów produkcji i konsumpcji: dekarbonizacja gospodarki, przejście na obieg zamknięty, ograniczenie zanieczyszczenia i odpowiedzialne gospodarowanie zasobami naturalnymi. Strategie polityczne UE, w tym Zielony Ład, wyznaczają jasną ścieżkę do zrównoważonego rozwoju.

W raporcie zwrócono szczególną uwagę na wysiłki służące odbudowie siedlisk za pomocą rozwiązań opartych na przyrodzie, które zwiększą ich odporność na skutki zmian klimatu, a także pomogą w działaniach na rzecz łagodzenia tych zmian oraz przystosowania się do nich. Podkreślono również potrzebę dekarbonizacji kluczowych sektorów gospodarki, zwłaszcza transportu, oraz ograniczenia emisji

European
Environment
Agency

Europe's
environment
2025

z rolnictwa. Poprawa obiegu zamkniętego może zmniejszyć zależność Europy od importu energii i surowców krytycznych. Ponadto za sprawą inwestycji w cyfrową i ekologiczną transformację przemysłu europejskiego Europa może zwiększyć produktywność i stać się światowym liderem w dziedzinie innowacji ekologicznych, opracowując technologie dekarbonizacji sektorów, z których emisje trudno zredukować, takich jak sektory stali i cementu.

Polska w raporcie „Środowisko Europy 2025”

Cały raport odnosi się do 38 państw Europy. Co więcej, jednym z komponentów tegorocznej edycji są tzw. profile krajowe. [Profil dla Polski](#) został opracowany według ścisłych wytycznych EEA w Departamencie Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, zgodnie z ustawowymi zadaniami koordynacji współpracy Polski z EEA w ramach Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (EIONET) oraz opracowywania ocen stanu środowiska. Profile krajowe koncentrują się na wybranych przez EEA wskaźnikach dotyczących środowiska, sytuacji społeczno-gospodarczej oraz systemach zaopatrzenia w żywność, energię i transport. Syntetyczna analiza ukazuje w przypadku Polski złożony obraz. Obszerna ocena stanu środowiska Polski prezentowana jest w [wieloletnich raportach GIOŚ](#).

Kontekst

EEA co pięć lat publikuje raport o stanie środowiska zgodnie z wymogami ustanawiającego ją rozporządzenia. „Środowisko Europy 2025” jest siódmym takim raportem opublikowanym przez EEA od 1995 r. Podaje ono rzetelne, naukowo udowodnione informacje na temat tego, w jaki sposób musimy reagować na ogromne i złożone wyzwania, przed którymi stoimy, takie jak: zmiany klimatu, utrata różnorodności biologicznej oraz zanieczyszczenie powietrza i wody.

Raport został przygotowany w ścisłej współpracy z Europejską Siecią Informacji i Obserwacji Środowiska (EIONET) EEA. Opiera się on na rozległej fachowej wiedzy czołowych ekspertów i naukowców EIONET w dziedzinie ochrony środowiska z 32 państw członkowskich EEA i sześciu krajów współpracujących.